

Приказка за Скитника-Крал

Патриция Николова

Едно от големите кукленотеатрални събития е новият спектакъл на Катя Петрова „Приказка за Скитника-Крал“ по Карел Чапек в Столичния куклен театър. Провокативната режисьорка е развърнала с размах всички сегменти в спектакъла, използвайки целия инструментариум на привлекателния си авторски театър. „Приказка за Скитника-Крал“ е осъществена като блестящ „куклен джемсейън“ с хартиени и дървени кукли, обекти и изключително гъвкави актьори. Този категоричен резултат не е изненада, тъй като творчеството на чешкия писател през последните две десетилетия е било особено притегателно за Катя Петрова. Още през 90-те години на миналия век тя реализира по съвсем различен начин „Полицейска приказка“ от Карел Чапек със своята частна кукленотеатрална трупа „Перпетуум мобиле“ (представлението се е играло дълго време и в Германия). Никак не е случайно, че нейният кукленоанимационен филм „Трутина“ от 2001 г. също е по текстове на Чапек.

Свободата на духа във всички му проявления е мощна тема, която можем да открием във всяка постановка на Катя Петрова. Конкретно в „Приказка за Скитника-Крал“ (изградена върху авторски сценарий по три от най-известните Чапекови приказки: „Скитническа“, „Голяма котешка“ и „Голяма докторка“) свободата на духа се е отразила пряко в естетическата свобода, но също и в прецизността на всички сегменти в постановката. Свобода има и в конструкцията на крехките кукли, и в пластическия изказ на актьорите, в техните бързи и ритмични движения, съпроводени с ловка трансформация на предметите в пространството. Свободата е и в ефектните „државови“ импровизации, в разгръщането на историята, в тематиката и посланието, а също така и в клоунадата. „Природата на клоуна е като природата на детето, което е спонтанно във всичките си реакции. В случая с Чапековите приказки имах необходимост от клоунадата като контрапункт на агресията. Става дума за Скитника, който не може да се впише в реалния живот, няма чувство за самосъхранение, безпомощен е пред обидите на жестокия свят, който го е отритнал като различен. Клоунадата се гради на принципа на несъответствието“ (Катя Петрова). В „Приказка за Скитника-Крал“ клоунадата е пряко свързана с природата на скитничеството, с непорасналото дете в сърцето на един самотник, с темата за пътя и приключенията, които пулсират в сърцето на спектакъла. Актьорът Георги Спасов (в ролята на скитника Франтишек Крал) се отдава на клоунадата с удоволствието на дете, което още не се е докоснало истински до скептичния, лишен от спорадичните радости импровизации свят на възрастния. Румен Гаванозов, Румен Угрински и Станимир Гъмов в ролите на вечно подозрителните детективи с видимо удоволствие „суинират“ с различни изразни

„Приказка за Скитника-Крал“
„Tale of the Wandering King“

средства, влизайки в силен и директен контакт с крехкия образ на скитника, който по природа е в постоянно движение (кукла и актьор тук стигат до впечатляваща единност и цялостност).

На пръв поглед движенческата партитура се осъществява на принципа на импровизацията и колажа, но именно в това е и висшият пилотаж на режисурата. Катя Петрова е реализирала толкова гъвкава и логично построена режисьорска стратегия, обхващаща цялостната хореография и оркестрация на спектакъла, така е организираща движенията на актьорите, техните взаимоотношения с куклите и обектите, танца с предметите и скоростното им преобразуване от едно в друго, че те непрекъснато извират едно от друго. Режисьорката е развърнала отделните клоунати (задължително с участието на куклата, обектите и отделни елементи от реквизита, които също се преобразува в абстрактни кукли и условна, мобилна сценография) и партньорствата на актьорите помежду им така, че зрителят остава почти без съзвучие, докато следи едновременно сюжетта, блестящо „извирен“ от суиниращите актьори (отново на принципа на држав импровизацията) и забавния танц на обектите, куклите, актьорите и различните изразни средства.

„Интересува те трансформацията, метаморфозите от едно в друго, цялостната промяна на списъка на едно и също нещо в кукаления театър. Трансформацията променя семантиката, води до нови измерения на реалността. В съвременното общество хората възприемат огромно количество образи, свикнали са с непрекъснатата трансформация - в реалния живот, в киното, в телевизията и прочие“ (Катя Петрова). В „Приказка за Скитника-Крал“ трансформацията на едно в друго е базисен принцип. Например от елементите на една маса актьорите изразяват, раздвигват и оживяват цяла галерия от образи, условни кукли, влизайки един в друг елементи от декор и реквизит. Голяма част от кук-

лите също са рожби на трансформацията: в процеса на динамичния разказ пред очите на зрителя от несвързани един с друг елементи се раждат различни кукли сред впечатляваща имагинерна сценична среда (слон, змия и прочие; действието се развива във влак, автомобил, самолет, джаз клуб и т.н.) Сценограф и дизайнер на куклите е младата художничка Станислава Кръстева. В нейната изобретателна, мобилна, условна, но и изкля-

чително уютна сценична среда актьорите наместват себе си и своите верни куклени образи в мащабната координатна система на този великолепен спектакъл. В този смисъл „Приказка за Скитника-Крал“ е поредното доказателство за силното естетическо, изобразително и постановъчно развитие през последните 20 години на едно от емблематичните режисьорски имена в съвременната история на българския куклен театър. ■

Бел. рег. Цитатите на Катя Петрова са от статията „Минимализъм като философия“ в сп. „ЛИК“, бр. 7, юли 2012.

The Tale of the Tramp King

Patrizia Nikolova

One of the most important puppet theatric events is the new show of Katya Petrova „The Tale of the Tramp King“, by Karel Capek in Sofia Puppet Theatre. The provocative director has developed to a high extent all the segments of the show, using all the tools of her attractive original theater. „The Tramp's Tale“ is produced as a brilliant „Puppet jam session“ with paper and wooden puppets, objects and extremely flexible actors. This categorical result is not surprising, since the works of the Czech writer have been particularly attractive for Katya Petrova in the last two decades. Back in the 90's she interpreted in a completely different way „The Great Police Tale“ by Karel Capek with her private Puppet Theater Troupe „Perpetuum Mobile“ (the show has been played for a long time in Germany). It is not a coincidence that her puppet cartoon movie „Trutina“ from 2001 is also based on texts by Capek.

Freedom of spirit in all its manifestations is a powerful topic that we can find in any production of Katya Petrova. Specifically, in the „The Tale of the Tramp King“ (built on an original screenplay of three of the most famous tales by Capek „The Tramp's Tale“, „The Great Cat's Tale“ and „The Great Doctor's Tale“) freedom of spirit is reflected directly in the aesthetic freedom, but also in the accuracy of all segments in the play. Freedom exists also in the structure of the fragile puppets and in the graceful expression of the actors, in their fast and rhythmic movements, accompanied by skillful transformation of the objects in space. Freedom is also in the spectacular „jazz“ improvisations, in the development of the story, in the subject and the message, as well as in the slapstick. „The nature of the clown is like the nature of the child, which is spontaneous in all of its reactions. In the case of Capek's tales I needed the slapstick, as an opposition to aggression. It refers to the tramp, who cannot fit in real life, does not have sense of self-preservation, he is helpless to the insults of the cruel world that has put him apart as different. The slapstick is built on the principle of incompatibility.“ (Katya Petrova). In „The Tale of the Tramp King“, the slapstick is directly related to the nature of vagrancy, to the not grown up child in the heart of a loner, to the topic of road and adventures that are in the core of the show. The actor Georgi Spasov (in the role of Frantisek King) indulges in the slapstick with the pleasure of a child that has not been yet really touched by the skeptical, deprived of the sporadic, joyful improvisations in the

world of the adults. Rumen Gavanzov, Rumen Ugrinski and Stanimir Gamov in the roles of the always suspicious detectives, which with apparent pleasure „swing“ with different means of expression, conducting a powerful and direct contact with the delicate image of the tramp, who by nature is in constant motion (the puppet and the actor here reach an impressive unity and integrity).

At first sight the movement score is done on the principle of the improvisation and the collage, but exactly in that is the master skill of the staging. Katya Petrova has produced such a flexible and such a logically directing strategy, comprising the entire choreography and orchestration of the show, she has organized the movements of the actors, their relationships with the puppets and the objects, the dance with the objects and their speed conversion from one to another in such a way that they constantly emerge one from another. The director has developed the different slapsticks (always featuring the puppet, the objects and the individual elements of the props that are also transformed into abstract puppets and conventional, mobile scenography). This refers also to the partnerships of the actors between them, so that the viewer is almost breathless while simultaneously following the story, brilliantly „played“ by the swinging actors (again on the principle of jazz improvisation) and the funny dance of the objects, the puppets, the actors and the different means of expression.

„I'm interested in the transformation, the metamorphoses from one into another, the overall change of the meaning of the same thing in Puppet Theater. The transformation changes the semantics, leads to new dimensions of reality. In modern society, people perceive a huge amount of images. Society is used to a continuous transformation - in real life, in movies, on TV, etc.“ (Katya Petrova). In „The Tale of the Tramp King“, the transformation and the movements of one thing into another is a basic principle. For example, from the elements of a table the actors build, stir and animate a gallery of images, conventional puppets, elements converting one into another from scenery and props. Most of the puppets are also children of transformation: in the process of the dynamic story, in front of the viewer, different puppets emerge from unconnected elements in the middle of an impressive imaginary stage environment (elephant, snake and so on, the action takes place on a train, car, airplane, jazz club, etc.) Scenographer and designer of the puppets is the young artist Stanislava Krasteva. In her creative, mobile,

Editors' notes. The quotes by Katya Petrova are from the article „Minimalism as a philosophy“ in LIK Magazine , number 7, July 2012.